

2010 m. gegužės 11 d. Tarybos išvados dėl kompetencijų, kuriomis prisidedama prie mokymosi visą gyvenimą ir iniciatyvos „Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms“ įgyvendinimo

(2010/C 135/03)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

PRIMINDAMA

1. 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų⁽¹⁾, kuria siekiama užtikrinti, kad bazinis išsilavinimas suteiktų visiems jauniems žmonėms priemonių vystyti tokio lygio bendrąsias kompetencijas, kurios suteiktų jiems pagrindą tolesniam mokymuisi bei darbei, o suaugusieji galėtų tobulinti ir atnaujinti savo bendrąsias kompetencijas visą gyvenimą.
2. 2007 m. lapkričio 15 d. Tarybos rezoliuciją dėl naujų gebėjimų naujoms darbo vietoms⁽²⁾ ir 2009 m. kovo 9 d. Tarybos išvadas „Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms. Darbo rinkos ir gebėjimų poreikių nustatymas ir derinimas“⁽³⁾, kuriose daug dėmesio skiriama asmenų rengimui naujoms darbo vietoms žinių visuomenėje ir kuriose pripažįstama, kad iš esmės padidės gebėjimų, kompetencijos ir kvalifikaciniai reikalavimai visoms profesijoms visais lygiais, ir kad darbdaviai vis dažniau reikalauja bendrųjų kompetencijų.
3. 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo⁽⁴⁾, kurioje skatinama nuo tradicinio „mokymosi priemonių“, pavyzdžiui, mokymosi trukmės ar mokymosi įstaigos rūšies akcentavimo, pereiti prie požiūrio, grindžiamo „mokymosi rezultatais“ – t. y. tuo, ką besimokantis asmuo žino, supranta ir gali padaryti.
4. 2008 m. gegužės 22 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadas dėl kūrybingumo ir inovacijų skatinimo pasitelkiant švietimą ir mokymą⁽⁵⁾, kuriose pabrėžiama bendrųjų kompetencijų metmenų svarba skatinant kūrybingumą ir inovacijas bei kuriomis remiantis buvo parengtas *Europos kūrybingumo ir naujovių manifestas*, kurį ambasadoriai pateikė 2009 m. Europos kūrybiškumo ir naujovių metams.
5. 2008 m. gegužės 22 d. Tarybos išvadas dėl suaugusiųjų mokymosi⁽⁶⁾, kuriose akcentuojama, kad suaugusiųjų mokymasis yra svarbus, nes tai vienas iš pagrindinių mokymosi visą gyvenimą elementų.
6. 2008 m. lapkričio 21 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadas „Parengti jaunimą XXI amžiui“⁽⁷⁾, kuriose pabrėžiama, kad nuoseklus požiūris į kompetencijų vystymą, grindžiamas Europos orientaciniais metmenimis mokymosi visą gyvenimą pagrindinių kompetencijų srityje, reiškia tai, kad reikia dėti daugiau pastangų siekiant gerinti mokėjimą skaityti ir kitus pagrindinius gebėjimus.
7. 2008 m. lapkričio 21 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadas dėl glaudesnio europinio bendradarbiavimo profesinio švietimo ir mokymo srityje ateities prioritetų⁽⁸⁾, kuriose pabrėžta, kad profesinio švietimo ir mokymo srityje ypač svarbu ugdyti kūrybingumą ir inovacijas, o norint pasiekti šį tikslą, turėtų būti aktyviai skatinamas bendrųjų mokymuisi visą gyvenimą reikalingų kompetencijų įgijimas. Išvadomis taip pat siekiama plėtoti profesinio švietimo bei mokymo ir darbo rinkos sąsajas daugiausia dėmesio skiriant darbo vietoms ir gebėjimams.
8. 2009 m. gegužės 12 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadas dėl švietimo bei mokymo institucijų ir socialinių partnerių, visų pirma darbdavių, partnersčių stiprinimo mokymosi visą gyvenimą srityje⁽⁹⁾, kuriose rekomenduojama, kad visų lygių švietimo ir mokymo įstaigose pakankamai dėmesio būtų skiriama profesinėje veikloje naudingų bendrųjų kompetencijų įgijimui.
9. 2009 m. lapkričio 26 d. Tarybos išvadas dėl mokytojų ir mokyklų vadovų profesinio tobulinimosi⁽¹⁰⁾, kuriose pripažįstama, kad dėl mokytojo profesijai keliamų reikalavimų reikia taikyti naujus metodus, o mokytojams reikia prisiimti daugiau atsakomybės už savo žinių ir gebėjimų atnaujinimą ir tobulinimą.
10. 2009 m. lapkričio 26 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadas dėl švietimo vaidmens plėtojimo visapusiškai veikiančiame žinių trikampyje⁽¹¹⁾, kuriose švietimo ir mokymo įstaigos skatinamos užtikrinti, kad į mokymo programas, mokymo bei egzaminavimo metodus visais švietimo lygiais būtų įtraukti kūrybingumo, inovacijų ir verslumo aspektai.

⁽¹⁾ OL L 394, 2006 12 30, p. 10.

⁽²⁾ OL C 290, 2007 12 4, p. 1.

⁽³⁾ Dok. 6479/09.

⁽⁴⁾ OL C 111, 2008 5 6, p. 1.

⁽⁵⁾ OL C 141, 2008 6 7, p. 17.

⁽⁶⁾ OL C 140, 2008 6 6, p. 10.

⁽⁷⁾ OL C 319, 2008 12 13, p. 20.

⁽⁸⁾ OL C 18, 2009 1 24, p. 6.

⁽⁹⁾ Dok. 9876/09.

⁽¹⁰⁾ OL C 302, 2009 12 12, p. 6.

⁽¹¹⁾ OL C 302, 2009 12 12, p. 3.

IR PRIMINDAMA VISŲ PIRMA

2009 m. gegužės 12 d. Tarybos išvadas dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) ⁽¹⁾, kuriose nustatytos priemonės problemoms, susijusioms su visapusišku bendrųjų kompetencijų įgyvendinimu, spręsti ir švietimo bei mokymo prieinamumui ir aktualumui gerinti, be kita ko, nustatant 2009–2011 m. darbo ciklo prioritetines darbo sritis, galbūt parengiant galimybių įsidarbinti lyginamąjį standartą ir patikslinant rodiklių darnią sistemą, ypač daug dėmesio skiriant kūrybingumui, novatoriškumui ir verslumui.

SUVOKDAMA TOLIAU IŠVARDYTAS PROBLEMAS

1. Dabartinė ekonomikos krizė ir spartus socialinių, technologinių ir demografinių pokyčių tempas parodo, kad itin svarbu užtikrinti, jog, užtikrinant aukštos kokybės visą gyvenimą trunkantį švietimą ir mokymąsi bei didesnę judumą, visi asmenys, ypač jaunimas, įgytų tvirtas kompetencijas.

2. Kompetencijų įgijimas ir tobulinimas yra itin svarbus siekiant pagerinti užimtumo perspektyvas ir padėti užtikrinti asmeninę realizaciją, socialinę aprėptį ir aktyvų pilietiškumą, nes asmens kompetencijos rodo jo gebėjimą veikti organizuotai sudėtingomis, besikeičiančiomis ir neprognozuojamomis aplinkybėmis. Kaip išdėstyta rekomendacijoje dėl bendrųjų gebėjimų, kompetentingas asmuo gali derinti žinias, gebėjimus bei nuostatas ir taikyti anksčiau išmokus dalykus (nesvarbu, ar jie būtų išmoksi per formalųjį ar neformalųjį mokymąsi arba savišvietą) bei juos panaudoti naujose situacijose.

3. Tarybos ir Komisijos parengtame darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ įgyvendinimo 2010 m. pažangos bendros ataskaitos projekte pripažįstama, kad:

— daug šalių pertvarko mokymo programas, tiesiogiai grindžiamas bendrųjų kompetencijų metmenimis, visų pirma mokyklų sektoriuje, tačiau reikia plėtoti ir plačiau įgyvendinti naujoviškus mokymo ir mokymosi metodus siekiant užtikrinti, kad kiekvienam piliečiui būtų suteiktos galimybės siekti aukštos kokybės mokymosi visą gyvenimą.

— Ypač reikia tobulinti tas kompetencijas, kurios yra reikalingos tolesniam mokymuisi ir darbo rinkai, kurios dažnai yra tarpusavyje glaudžiai susijusios. Tai reiškia, kad bendrosiomis kompetencijomis grindžiamą metodą reikia toliau plėtoti ne tik mokyklose, bet ir suaugusiųjų bei profesinio švietimo ir mokymo srityse, siejant su Kopenhagos procesu, ir užtikrinti, kad aukštojo mokslo rezultatai geriau atitiktų darbo rinkos poreikius. Tai taip pat reiškia, kad reikia plėtoti bendrųjų kompetencijų,

kurios reikalingos siekiant gauti darbą ar tęsti mokymąsi, vertinimo ir patvirtinimo būdus, tas kompetencijas apibrėžiant, be kita ko, kaip mokymąsi mokytis, socialines ir pilietines kompetencijas, iniciatyvumą ir verslumą bei kultūrinį sąmoningumą ir raišką ⁽²⁾.

— Reikia sukurti „bendrą kalbą“, kuri sujungtų švietimo/mokymo ir darbo sritis, kad piliečiams ir darbdaviams būtų lengviau matyti, kokią svarbą kompetencijos ir mokymosi rezultatai turi svarbūs užduočių ir profesinės veiklos vykdymui. Be to, tai dar labiau padidintų piliečių profesinį ir geografinį judumą.

— Siekiant gerinti piliečių kompetencijas ir taip padėti jiems geriau pasirengti ateičiai, būtina, kad švietimo ir mokymo sistemos taip pat taptų dar atviresnės ir labiau atitiktų „realaus pasaulio“ poreikius.

PABRĖŽDAMA, KAD

— Nurodytoms problemoms spręsti reikia imtis veiksmų Europos ir nacionaliniu lygiu, kurie turėtų būti vienos iš 2009–2011 m. (pirmajam „ET 2020“ darbo ciklui) specialiai numatytų prioritetinių darbo sričių dalimi. Bendrosiomis kompetencijomis grindžiamą metodą reikia visapusiškai įgyvendinti mokyklose, visų pirma skatinti, kad bendrąsias kompetencijas įgytų ir kokybiškus mokymosi rezultatus pasiektų tie asmenys, kurie gali pradėti mokytis prasčiau ir kuriems gresia socialinės atskirties rizika. Mokymo ir vertinimo metodus reikia rengti, o visų mokytojų, instruktorių ir mokyklų vadovų pirminį ir tęstinį profesinį tobulėjimą remti vadovaujantis kompetencijomis grindžiamu metodu.

— Tačiau šiuo metu taip pat reikia tikslinti ir apsvarstyti įvairių esamų europinių iniciatyvų, skirtų piliečių kompetencijoms gerinti ir mokymo rezultatams labiau akcentuoti, sąsajų plėtojimą, taip pat užtikrinti, kad šioje srityje būtų laikomasi nuoseklaus požiūrio. Tai turėtų būti daroma remiantis pažanga, padaryta įgyvendinant tiek rekomendaciją dėl bendrųjų gebėjimų, tiek Europos kvalifikacijų sąrangą, ir tai turėtų jas suderinti su kompetencijų įgijimu ir mokymosi rezultatais visomis atitinkamomis aplinkybėmis ir visais lygiais. Taip pat turėtų būti siekiama sistemingai gerinti ir stiprinti kompetencijų įgijimą ne tik švietimo ir mokymo sistemoje, bet ir dirbant.

TODĖL PABRĖŽIA VEIKSMŲ SVARBĄ ŠIOSE SRITYSE

— Reikia stengtis parodyti, kad bendrosios kompetencijos yra svarbios visuose švietimo ir mokymosi lygiuose bei visuose gyvenimo etapuose bei situacijose. Reikia ne tik remti bendrųjų kompetencijų įgyvendinimą 2006 m. rekomendacijoje nustatytose srityse, bet dėmesys taip pat turėtų būti skirtas tam, kad būtų kuo geriau pasinaudota rekomendacija siekiant remti mokymąsi visą gyvenimą, privalomajam švietimui pasibaigus.

⁽¹⁾ OL C 119, 2009 5 28, p. 2.

⁽²⁾ OL L 394, 2006 12 30, p. 10 ir OL C 119, 2009 5 28, p. 4.

- Reikėtų labiau skatinti remti įvairių bendrųjų kompetencijų įgijimą, atnaujinimą ir tolesnį tobulinimą profesinio švietimo ir mokymo bei suaugusiųjų švietimo srityse.
 - Kad studentai įgytų kompetencijų, kurių reikia darbo rinkai ir tolesniam mokymuisi bei mokslinių tyrimų veiklai, aukštojo mokslo įstaigose pirmenybė taip pat turėtų būti teikiama bendrųjų kompetencijų atnaujinimui, įgijimui ir tolesniam tobulinimui. Itin svarbu, kad aukštojo mokslo įstaigose studentams atitinkamais atvejais būtų sudaromos galimybės plėtoti gebėjimus bendrauti užsienio kalbomis, taip pat įgyti tvirtas bendrąsias kompetencijas, nes jos yra būtinos siekiant įgyti kitų kompetencijų, prisitaikyti prie skirtingos darbo aplinkos ir būti aktyviais piliečiais.
 - Mokymo programų kūrimas, mokymas, vertinimas ir mokymosi aplinka turėtų būti nuosekliai grindžiami mokymosi rezultatais, t. y. žiniomis, gebėjimais ir kompetencijomis, kurias turi įgyti besimokantieji. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas toms bendrosioms kompetencijoms, kurioms įgyti reikia tarpdisciplininių ir naujoviškų metodų. Kad pavyktų taikyti kompetencijomis grindžiamą metodą, taip pat reikėtų stengtis užtikrinti, kad mokytojai, instruktoriai ir mokyklų vadovai galėtų vykdyti naujas užduotis pagal šį metodą. Šį procesą galima remti per glaudesnę švietimo bei mokymo įstaigų ir platesnio pasaulio, ypač darbo srityje, partnerystę.
 - Taip pat reikėtų labiau stengtis tinkamai įvertinti ir patvirtinti kompetencijas, kurias per savo gyvenimą įgyja piliečiai per formalųjį ir neformalųjį mokymąsi bei savišvietą siekdami įsidarbinti, tęsti mokymąsi ir aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime, ir pateikti jų įrodymų. Lankstūs švietimo ir mokymo būdai gali padidinti piliečių įsidarbinimo galimybes, taip pat sudaryti palankesnes sąlygas nustatyti jų besikeičiančias kompetencijas bei būsimus mokymosi poreikius. Kompetencijų nustatymo ir patvirtinimo priemonių veiksmingumas galėtų būti pagerintas, jei visi švietimo ir mokymo bei darbo rinkos suinteresuotieji subjektai galėtų laikytis standartizuotos terminijos ir požiūrio į klasifikavimą.
- reikšti ir didesnę dėmesį bendrosioms kompetencijoms rengiant mokymo programas, vertinimus ir kvalifikacijas; kūrybingumo ir inovacijų skatinimą rengiant konkrečius mokymo ir mokymosi metodus; ir švietimo bei mokymo paslaugų teikėjų, verslo ir pilietinės visuomenės partnerystę plėtojimą.
- Remti visų mokytojų, instruktorių ir mokyklų vadovų pirminį ir tęstinį profesinį tobulėjimą bendrojo lavinimo bei profesinio švietimo ir mokymo struktūroje, kad jie, be kita ko, galėtų vykdyti naujas užduotis pagal kompetencijomis grindžiamą metodą.
 - Išaiškinti, kaip bendrosios kompetencijos gali būti nuolat tobulinamos ir pritaikomos siekiant spręsti problemas, kurios asmenims kyla besimokant ir dirbant, be kita ko, nagrinėjant ir plėtojant bendrųjų kompetencijų vertinimą visuose švietimo ir mokymo lygiuose. Visų pirma reikėtų apsvaistyti, ar nereikėtų susieti mokymosi rezultatais grindžiamų orientacinių lygių, kurių siekiama valstybėse narėse įgyvendinant Europos kvalifikacijų sąrangą, ir bendrųjų kompetencijų metmenų.
 - Bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, valstybinėmis įdarbinimo tarnybomis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, siekti sukurti „bendrą kalbą“ arba standartizuotą terminiją, kuri apimtų Europos gebėjimus, kompetencijas ir profesinę veiklą (ESCO). Šia bendra kalba turėtų būti siekiama gerinti mokymo procesų metu įgytų kompetencijų ir profesinės veiklos bei darbo rinkos poreikių susiejimą, tokiu būdu sujungiant švietimo/mokymo ir darbo sritis. Ją vartojant galėtų būti remiamas Europos kvalifikacijų sąrangos įgyvendinimas ir ji turėtų būti kuriama, remiantis šia sąrangą, sudarant palankesnes sąlygas švietimo ir mokymo teikimo, atskirų mokymosi rezultatų ir patirties, taip pat susijusių užimtumo galimybių aprašymui, skirstymui į kategorijas ir klasifikavimui. Apskritai būtų siekiama, kad piliečiams, valstybinėms įdarbinimo tarnyboms, konsultantams karjeros klausimais, profesinio orientavimo tarnyboms ir darbdaviams būtų lengviau pamatyti mokymosi rezultatų įtaką užduočių ir profesinės veiklos vykdymui nacionalinėse kvalifikacijų sistemose, ir panaudoti bendrą kalbą siekiant gebėjimus geriau derinti su darbo rinkos poreikiais.

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR KOMISIJOS

- Remti keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir nacionalines iniciatyvas, susijusias su pirmiau minėtomis sritimis. Atsižvelgiant į 2009–2011 m. (pirmajam „ET 2020“ darbo ciklui) suplanuotas prioritetines darbo sritis ir siekiant kuo veiksmingiau pasinaudoti Europos profesinio mokymo plėtros centro žiniomis bei nuolatine parama, tai turėtų
- Bendradarbiaujant su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, toliau plėtoti ir skatinti neformaliojo mokymosi ir savišvietos pripažinimą, kuris padėtų piliečiams įsitraukti į tolesnį mokymąsi ir dalyvauti darbo rinkoje.

- Rengti Europaso sistemą derinant šią veiklą su Europos kvalifikacijų sąrangos įgyvendinimu ir siekiant veiksmingiau tvirtinti ir akcentuoti žinias, gebėjimus ir kompetencijas, kurias piliečiai įgyja įvairiose mokymosi aplinkose per savo gyvenimą, be kita ko, apsvarstant galimybę remiantis dabartinio Europaso detalėmis parengti „asmeninių gebėjimų pasą“.
- Toliau siekti nustatyti, kokių žinių, gebėjimų ir kompetencijų reikia darbui ir mokymuisi, tuo pačiu atsižvelgiant į profesinio orientavimo sistemų svarbą, kad piliečiams būtų padama surasti ir sukurti naujas bei geresnes darbo vietas ir

kad būtų galima įvertinti ir analizuoti galimus gebėjimų neatitikimus.

PRAŠO KOMISIJOS

Iki 2011 m. pabaigos informuoti Tarybą, kaip būtų galima toliau plėtoti šiose išvadose apibrėžtus darbus ir bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais juos įgyvendinti, laikantis 2009 m. gegužės 12 d. Tarybos išvadose dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos ir strategijos „Europa 2020“ kontekste nustatytų prioritetų.